

Paul Celan

Paul Celan (pseudonimul literar al lui Paul Antschel) s-a născut în 1920, la Cernăuți, în România, într-o familie evreiască de limbă germană. După un prim an de studii în medicină la Tours (1938-1939), Celan se întoarce în țară, unde îndură persecuțiile fasciste și naziste: este internat doi ani în lagăre românești de muncă silnică; victime ale barbariei naziste, părinții săi dispar în Transnistria. În 1948, Celan se instalează la Paris, unde va fi lector la Școala Normală Superioară. Foarte repede recunoscută în spațiul germanofon și încununată de premii prestigioase precum cel al Orașului Bremen (1958) și Georg-Büchner-Preis (1960), opera sa, extrem de complexă și radical novatoare, constituie o intersecție a tuturor tradițiilor poetice occidentale și evreiești, de la Shakespeare la Madelstam, trecând prin Yehuda Halevi, Rimbaud, Valéry, Char, Michaux, Ungaretti și Pessoa, cărora Celan le-a fost un incomparabil traducător. Poemele sale, care dovedesc o atenție extremă la istorie și actualitate, surprind prin sobrietate, simplitate și prin evidența angajamentului lor de partea umanului. Opera lui Celan, și mai ales celebra *Fugă a morții* (*Todesfuge*), pe care el o considera un „mormânt” (*Grab, Grabschrift*), constituie o mărturie și o luptă împotriva oricărei forme de barbarie.

Celan s-a sinucis aruncându-se în Sena, la Paris, în 1970.

Prezentare și traducere din limba germană:
Nora IUGA

• Paul Celan și Ingeborg Bachmann

celor cosite
intră crescînd.

Într-acolo
ne poartă privirea,
cu jumătatea
asta
avem de-a face.

Văd otrava înflorind.
În orice chip și cuvînt.

Du-te. Vino.
Iubirea își stinge numele:
se scrie întru tine.

* * *

* * *

DE AMBELE MÎINI, aici
unde mi-au crescut stelele, departe
de cerurile toate, aproape
de cerurile toate:

Cum
se veghează aici! Cum
ni se deschide lumea, la mijloc
prin noi!

Tu ești,
unde e ochiul tău, ești
sus, ești
jos, eu
găsesc ieșirea.

O, golul ăsta călător,
mijloc ospitalier. Despărțit,
ție îți cad,
mie îmi cazi, scăpați
unul altuia, vedem
dincolo prin:

Același lucru
ne-a
pierdut, același
lucru
ne-a
uitat, același
lucru ne-a - -

CU TOATE GÎNDURILE am ieșit
din lume: și tu acolo,
tăcut, deschis și –
ne-ai întâmpinat.

Cine
spune că totul a murit în noi
cînd ochiul s-a frînt?
Totul s-a trezit, totul a prins aripi.

Imens a venit un soare înot, senin
suflet de suflet de-a curmezișul i-au
stat, clar
categoric i-au ascuns dinainte
traectoria.

Ușor
ți s-au deschis genunchii, tăcut
s-a înălțat un abur în eter
și ce s-a înnourat nu a fost,
nu a fost un chip și dinspre noi
nu a fost
mai mult ca un nume?

Gheață, Eden

O țară e Pierduta
îi crește-o lună în sete
și ce-i în noi de gheață
scînteie în jur și vede.

Și vede că-i sînt ochii
pămînturi de lumini.

O noapte de leșie
vede un ochi copil.

Vede și vede, vedem,
te văd, tu vezi, învie
ghețarul din Eden
Înainte ca secunda să nu mai fie.

Întreit, împătrit

Creață izmă, izmă creață,
lîngă casă, chiar în față,

ora asta, ora ta,
discutînd cu gura mea.

Cu gura și cu tăcerea,
numai vorba nicăierea.

Cu cel larg, cu cel închis,
cu aproapele abis.

Cu eu unul, cu noi trei,
semi-prinși, semi-holtei.

Creață izmă, izmă creață,
lîngă casă, chiar în față.

* * *

ATÎTEA STELE ce
ni se întind. Eram,
cînd te-am privit – cînd? –
afară în
lumile acelea.

O, drumurile astea galactice,
o, ceasul ăsta, cîntărindu-ne
noptile în povara
numelor noastre. Nu e,
o știu, nu-i adevărat,
că am trăit, a trecut
oarbă doar o suflare, între
Acolo și Nu-aici, și în Răstimpuri,
ca o cometă, un ochi pîlpîind
a stingere, în grote,
acolo unde s-a stins, ședea
în superbia sînilor ei, vremea,
la care încă de-atunci, creștea
în sus și-n jos și pe lîngă, ce
e sau a fost sau va fi – ,

știu,
știi și știi, știam,
nu știam, doar

eram aici și nu acolo,
și în răstimpuri, cînd
doar nimicul sta între noi, ne-am găsit
deplin și total
unul în altul.

* * *

ACEST
DINCOLO AL TĂU azi-noapte.
Te-am luat înapoi cu vorba mea, aici
ești,
aievea e totul și o așteptare
a ceva adevărat.

În fața ferestrei
fasolea se cațără: gîndește-te,
cine crește lîngă noi și
se uită la ea.

Dumnezeu, am citit, e o
parte și a doua, mai risipită:
în moartea

• Paul Celan
împreună cu Nani Maier

Doisprezece ani

Aievea –
rămasul, aievea –
ajunsul rînd: ...*casa
ta în Paris – sălaș
de jertfă mîinilor tale.*

Întreit respirat,
întreit luminat.

.....

Se face mut, se face surd
în spatele ochilor.